

obveljal z malenkostno večino predlog, da se društvo imenuje »Učiteljsko društvo za krški okraj«. Ker pa se je nekaterim staro ime le preveč priljubilo ter se je baže nekdo celo izrazil, da se pri glasovanju ni pravilno izlozil in ker je bilo vse skupaj res malo prenašlo, je, kakor se čuje, sklenil odbor, da pridejo nova pravila na prihodnjem zborovanju še enkrat v pretres. Prav tako: samo dobro bi bilo, da bi se vsakemu društvniku pred zborovanjem poslal litografiran načrt novih pravil, da se vsak lahko prej pripravi na debato, zakaj quot capita, tot sententiae.

Pri volitvi odbora je bil z vzklikom izvoljen dosedanj odbor. Delegatom k jubilejskemu zborovanju Zaveze se določita tt. Marija in Ivan Benedičič iz Škocijana.

Po končanem zborovanju je bil skupni obed v gostilni pri Bučarju. K splošni dobri volji je mnogo pripomogla izborna postrežba in izvrstno uspela pev-ska vaja.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Litija ima svoj redni občni zbor v četrtek, dne 10. t. m. ob pol 2. uri popoldne v Zagorju v gostilni pri g. Stepišniku z naslednjim dnevnim redom: 1. Pozdrav in poročilo o delovanju v minulem letu. 2. a) Društveni račun za preteklo leto, b) račun o nabavi in postavljanju nagrobnega spomenika ranikemu tovarišu g. Francišku Delkotu na sv. Gori. 3. Volitev novega odbora. 4. Volitev 3 delegatov in 1 namestnika za Zavezno zborovanje. 5. Slučajnosti in razgovor, kako naj nanovo izvoljeni odbor deluje, da se bo naše društvo bolj razvilo. K polnoštevilni udeležbi vabi za odbor Josip Zajec, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za Radovljanski okraj ima svoj redni sestanek na Dovjem, (kdaj?) S tem hočemo nadomestiti **odpadlo postavno zamameno uradno učit. konferenco**. Dohod na Dovje z jutranjimi vlakci. K obilni udeležbi vabi odbor.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje zaradi zaprek namesto 6., dne 13. julija točno ob 10. uri na Gorici po že objavljenem vzporodu.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 10. t. m., ob 2. uri popoldne na Gomilskem. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Predavanje tov. Flereta v »delovni šoli«. 4. Volitev delegatov za Zavezno zborovanje. 5. Slučajnosti.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je imelo 8. junija zborovanje v Sevnici. Navzočih je bilo 28 članov in članic ter dva gosta: gđc. Grahek Karolina iz Sevnice, gđc. Runovec Ivana iz Vidma. Po pozdravu tov. predsednika so se reševali dopisi Zaveze in konjiškega učit. društva. Vzame se na znanje poročilo o Zvezinem zborovanju, podano od tov. predsednika. Izstopila je iz društva tov. Drnovškova zaradi premešitve, pristopila pa je tov. Judičeva. Delegatom za Zavezno zborovanje se izvolijo: Drnovšek Fran, Pečnik Josip, Srebrnič Fran, Starkl Pavla, Supan Ignacij, namestnikom pa: Mohorko Ivan, Novak Vincencija. Nazorno podavanje tov. Drnovška o temi »Bistvo projekcijskega risanja, ki ga predpisuje novi učni načrt za risanje v ljudskih šolah« so poslušali vsi navzoči z največjo pozornostjo, kar je bilo najgotovnejši znak njegove zanimivosti. Prihodnje zborovanje bo 3. avgusta na Vidmu.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo za Istro. Dne 30. junija je razposlal blagajnik Slovenskega učiteljskega društva za Istro tovarišem in tovarišicam izkaz za zaostalih društvenih prispevkov. Mnogo jih je še,

lja je zaigrala v njih, ako sem mu pripovedoval, da naši šolarji v tem ali onem oziru lepo napredujejo in da delajo čast naši šoli še tudi tedaj, ko jih je usoda zanesla yun v življenje na razne strani sveta. Podpiral je blagi pokojnik vselej dejansko tudi ubožne šolarje, za nje je imel vedno odprto srce, pa tudi odprte roke. Še na smrtni postelji, ko je gledal bledi smrti takorekoč že v obraz, se je spomnil ubožnih otrok središke šole z lepim zneskom 100 K. Tudi siromak ni šel nikoli praznih rok iz njegove hiše.

Ni se torej čuditi, da žalujejo po pokojnem Ivanu Kočevarju vsi, ki so ga poznali, da jokajo po njem oni, ki so ga ljubili. Ljubezen je delil, ljubezen si je tudi pridobil. Prijazen in ljubezljiv je bil z vsakim in ni ga bilo tako preprostega človeka, da bi ne imel gospod Kočevar prijazne besede zanj. Ene lastnosti pokojnikove še ne smem pozabiti, lastnosti, ki je lahko v izpodbudo nam vsem, zlasti pa mladini, to je njegova trudoljubivost, to je njegovo veselje do dela. Bil je gospod, bil pa je tudi kmet. Nobenega dela se ni sramoval. V dobi, ko je bil še zdrav in čil, je prijel zjutraj navsezgodaj za plug, popoldne pa za pero. Delo mu je bilo življenje, delo mu je bilo slast.

ki se niso še odzvali svoji dolžnosti, zaradi tega opozarja podpisani na § 8. društvenih pravil ter prosi, da stori vsak svojo dolžnost, preden se podamo na dobrotoše počitnice. Dolina pri Trstu, 30. junija 1913. Fr. Jereb, t. č. blagajnik.

Književnost in umetnost.

»Zvonček« objavlja v 7. letošnji številki to-le vsebino: 1. E. Gangl: Čele Kula. (1809.—1878.) Pesem. 2. R. G.: Bajka o biserni roži. Konec. 3. V kraljestvu narcisa Vinjeta. 4. Cvetko Gorjančev: O petelinu, ki je pel, pa so ga zaklali. 5. H.: Naš angelček je umrl. 6. Boltarov Miha: Vijolica. 7. Tone Rakovčan: Pesem. 8. Nataša, Sonja in Živko Lapajnetovi. Podoba. 9. Dr. Ivan Lah: Balkan. (S 4 podobami.) Konec. 10. Fran Zgur: Trije žarki. Pesem. 11. I. L.—č.: Materi. Pesem. 12. Davorinov: Oj, ta vetrček! Pesem. 13. Borisov: Beg zime. Pesem. 14. Ivna: Sredi polja. Pesem. 15. E. S. Thomson-Drag, Humek: Mačka s smetišča. 16. Pouk in zabava: Zastavica v podobah. — Rešitev in rešilci. — Vladojizdržniki. — Krokodil kot domače živali. — Bolgarsko junaštvo. — Smrt gluho-nemega otroka. — Pes je nevaren človeškemu zdravju. — Ogromna sveča. — Količek gospoda Doropoljskega. — Količkove risbe.

Srednješolski vestnik.

** Na ljubljanski realki je razpisano mesto historika. Prošnje uradnim putem do 20. julija.

** Imenovanje. Dr. Gvido Sajovic na II. drž. gimnaziji v Ljubljani je postal prvi učitelj.

** Realna gimnazija v Idriji. Deželni šolski svet kranjski se je izrekel po daljši razpravi za izpremenitev realke v Idriji v realno gimnazijo. — Tako pridemo Slovenci ob edino slovensko realko po zaslugi »slovenskih« klerikalcev!

** Deželne barve v c. kr. dež. šolskem svetu na Kranjskem. »Slovenec« z dne 27. junija t. l. (št. 145) piše doslovno: Z ozirom na poročila ljubljanskih dnevnikov o prepovedi trakov v deželnih barvah ob pogrebu prof. Pajka je v včerajšnji seji dež. šolskega sveta doktor Ivan Zajec vprašal ekscelenco g. barona Schwarza, kaj je na teh vesteh resnice? Ravnatelj Junovicz odgovarja, da so na realki vsled mešanih narodnosti dijaštva razmere take, da je učiteljski zbor sklenil v zmislu disciplinarnih predpisov prepovedati in naročiti dijakom, ne nositi kakršnakoli znamenja, ki bi bila v stanu eno ali drugo stran dijaštva izzivati. En razred se te prepovedi ni držal, vsled česar je on sam na nepozoren način nosilec venca s trakovi v »slovenskih barvah« navzočih, da naj se položi na voz. Dr. Zajec jemlje na znanje, da je učiteljski zbor sklenil omenjeno prepoved, ki je bila morebiti formalno pravilna, vendar pa izjavlja, da se mu ne vidi umestna v stvarnem oziru, ker na deželne barve se taki sklepi ne bi smeli raztezati. Pričakuje in izraža željo, da se kaj podobnega ne bo več zgodilo, kar se vzame od strani predsedstva na znanje. — Prej je bilo v »Slovencu« toliko gromenja, da smo mislili: Junovicza pošljete najmanj v penzijo! Sedaj pa — dr. Zajec »jemlje na znanje« — »kar se vzame od strani predsedstva na znanje«. — Tako je čast slovenske trikolore rešena. Naj klerikalci vsaj tako bahaško ne ropočajo po papirju, ko že naprej vedo, da ne bodo nič storili!

Ni se torej čuditi, da so Ti, preblagi prijatelj moj, ob Tvojem vsestranskem delovanju predčasno začele pešati moči; povsod si bil na mestu: delal si z delavnimi, žaloval z žalostnimi, veselil se z veselimi. Ko si začutil, da so Tvoje moči preslabe, da bi služile krepki volji Tvoji, si se odtegnil vsestranskim skrbem ter se preselil z najlepšimi nadami v novo svojo hišo ter hotel pričeti novo, mirno življenje. Toda Vsemogočni je v neskončni modrosti svoji ukrenil drugače, poklical Te je k sebi uživati onega veselja, ki ga je pripravil tistim, ki ga ljubijo.

Da, umrl je mož, zatislil je svoje trudne oči za vselej. Nikoli več ne bo korakala Tvoja nekdanja tako lahka noga po srediških livadah, nikoli po vzornih Tvojih goricah, ki si jih tako ljubil. Črtan si iz vrst živih — a četudi si telesno premislil, duh Tvoj ostane med nami ter nas bo bodril k delu za vse, kar je blagega in dobrega, in ime Tvoje bodo imenovali v Središču s častjo in s spoštljivostjo še pozni rodovi.

Spavaj torej mirno, blaga duša, počivaj sladko v zemlji domači, v rojstnem svojem kraju, ki si ga tako neizmerno ljubil. Zbogom! Na snidenje! Anton Kosi.

Politiški pregled.

* **Odsek za državne nastavljenice.** V državnem zboru se je vršila dne 24. junija zaključna seja odseka za državne nastavljenice in je bila končana debata o službeni pragmatiki za profesorje in državne učitelje. Pragmatika je bila sprejeta. Jako živahna debata se je razvila zlasti glede onih ugodnosti za uradnike, ki jih je vlada obljubila kot nekaj predujem za pragmatiko, to je: zasedenje izpraznjenih sistemiziranih mest in ad personam imenovanje večjega števila uradnikov, ki so že dlje časa v enem in istem razredu. Uradniških krogov se je namreč polastilo veliko razburjenje, ker se je zvedelo, da namerava vlada povzdigniti le tisoč uradnikov, in zato so zahtevali poslanci natančnega pojasnila od vlade. Že v dopoldenski razpravi je bil sprejet predlog, da naj se pozoveta k seji tudi ministrski predsednik grof Stürgkh in finančni minister Zaleski. Oba ministra sta tudi prišla, in Zaleski je na dolgo in široko razpravljal o tem vprašanju in obljubil, da bo vlada izpolnila vse svoje obljube. Vendar pa podrobnosti tudi Zaleski ni hotel povedati.

* **Pokojnine vdov.** Obveljal je v poslanski zbornici načrt zakona, s katerim se določa najnižja pokojnina vdovam po državnih uradnikih in učiteljih na 1100 K in vdovam državnih slug na 600 K. Za vdove višjih razredov se določijo pokojnine: 1200, 1300, 1400, 1800, 2400, 3000, 4000 in za tri najvišje razrede po 6000 K. Ta zakon velja tudi za vdove, ki uživajo pokojnino.

* **Komisariat na Češkem.** Ministrska konferenca je sklenila v principu suspenzijo češke ustave in uvedbo komisariata. Avtonomija dežele bo izročena komisiji, obstoječi iz dosedanjih deželnih odbornikov, katerim bo načeloval deželni maršal princ Lobkovic. Država bo po svojem zastopniku nadzirala vso upravo in bo v svrhu sanacije derutnih čeških financ dovolila povišanje dež. doklad za 10% in pobiranje posebnega davka na pivo, 4 K od hektolitra. Na sklicani zadnji seji češkega deželnega odbora bodo najbrže češki deželni odborniki odložili svoje mandate, nakar bo vlada odgovorila z uvedbo komisariata in z razpustom deželnega zbora. Socialisti in realisti dolže Mladotiče in agrarce, da so oni s svojim nerodnim postopanjem zakrivali suspenzijo avtonomije.

Obrambni vestnik.

** **Narodni tiskarni v pojasnilo.** »Slovenski Narod«, glasilo Narodne tiskarne v Ljubljani, odgovarja na trezno in stvarno izjavo upravnega sveta Učiteljske tiskarne. Ker mu je upravni svet zamajil usta s to izjavo, opleta in maha sedaj po »Učiteljskem Tovarišu« in se pospne na tako imenitno in splošno stališče, da mu kratkoma odreka pravico, da bi se smel kot učiteljski list potegovati in zagovarjati, pooblaščen ali nepooblaščen, učiteljske zavode in naprave. To bi bil lep učiteljski list, če bi ne storil tega! Ne, gospodje Narodne tiskarne, te pravice ne boste vzeli nikdar »Učiteljskemu Tovarišu«! Zdej pa o zadevi »Zvončkovega« dolga v Narodni tiskarni. Res je, da se je »Zvonček« tiskal v Narodni tiskarni in da se je preselil v Učiteljsko, ko je začela poslovati. Kmalu nato je dobilo upravništvo »Zvončka« račun za zaostalo plačilo. Čez par dni, preden je moglo upravništvo račun pregledati in vknjižiti, pa pride sluga iz Narodne tiskarne in prosi, da naj se vrne upravi Narodne tiskarne podani »Zvončkov« račun. »Zvončkovo« upravništvo izroči račun in prosi, naj se mu kmalu zopet vrne. Račun se je res vrnil, a bil je za več sto kron večji kakor prvotni. Seve, da se je moralo upravništvo informirati, odkod ta razlika. Te informacije so bile precej dolgotrajne, kakor prav dobro ve Narodna tiskarna. Če bi to ne prišlo vmes, bi bil dolg že zdavnaj plačan. Res je tudi, da upravništvo odplačuje sedaj dolg v obrokih, kakor je tudi res, da se drži plačilnih pogojev. Ako so ti neznanj sedanjemu gospodarju v Narodni tiskarni, naj vpraša zanje gospoda predsednika. **Zagotavljam pa Vas, gospodje uredniki »Slov. Naroda«, da bo dolg do vinarja poplačan v znesku drugega računa.** Če bi bilo treba, lahko plačamo danes teh par sto kron, a to se nam ne zdi potrebno, ker imamo plačilne pogoje. Dobro, gospoda! Ker narodno-napredna stranka nima potrebnejšega in nujejšega posla, ker nima reševati tehtnejših problemov, očitajno si, kdo ima več dolgov! — L. Jelenc, predsednik Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

** **V odgovor na polemiko »Slovenskega Naroda«:** Ker nimamo tako slabega okusa, da bi mogli reagirati na tako vođeno polemiko, gremo rajši preko nje na resnejše in koristnejše delo. Kot pe-

dagogi in učitelji moramo le z obžalovanjem konstatirati, da »Slovenski Narod« omalovažuje potrebo in korist mladinskega lista »Zvončka«, ki ga je svoj čas hvalil v feljtonih, in znanstveno-pedagoške revije »Popotnika«, ki je edini slovenski list te vrste! — Ali vidite, prijatelji, kam dovede človeka strast?! In s tem od naše strani — konec! Toda samo, če bo mir!

** **Denunciant!** Zopet se je oglasil — v »Slovencu«! Sedaj denuncira tov. Dragotina Česnika, ker je na dopustu, pa bo imel na slavnostnem zborovanju Postojnskega učiteljskega društva, ki ima na vzporodu vdanostno izjavo na cesarja, kot društveni predsednik slavnostni govor. Torej po denunciantovem mnenju ne sme napreden učitelj niti tamkaj govoriti, kjer se sklepa vdanostna izjava na cesarja? Potem pa še »Slovenec« denunciant grozi, češ, da se bo še drugod o tem govorilo! Šuif!

** **Novi abecednik.** »Slovenec« piše: Ker odpadejo letos okrajne učiteljske konference, bodo o uvedbi učnih knjig za bodoče leto odločevali stalni odbori in okrajni šolski sveti. V poštev pride zlasti abecednik »Moje prvo berilo«, kate-rega so sklenili vpeljati že lani nekateri okraj. Dotični sklepi nimajo nobene veljave, ker odobreni abecednik ni tisti, kakor ga je imelo lani učiteljstvo na ogled. Dejanske potrebe uvajati novi abecednik »Moje prvo berilo« ni nikjer, razen ondi, koder čutijo potrebo in dolžnost, podpreti »Učiteljsko tiskarno«. — »Slovenec« piše: pedagogi, ki se sedaj prekucujejo že ob tako nedolžni, a obenem tako vzorno sestavljeni knjigi, kakor je to Widrovo »Moje prvo berilo«, bodo vsak čas slišali travo rasti. »Moje prvo berilo« je ista knjiga, kakor je bila lani, samo da je izpopolnjena v smislu zahtev naučnega ministrstva. Zato bodo brez ozira na Učiteljsko tiskarno, ki je — mimogrede omenjeno — knjigo krasno opremila, uvedli »Moje prvo berilo« povsod, kjer so to sklenili. Pedagogi iz Abdere pa naj študirajo sanjske bukve in druge take učene reči ali pa naj kar izčistijo naučno ministrstvo, da ne bodo tamkaj več aprobirali takih knjig, kakor je Widrovo! Ministra Husareka naj pošljejo v penzijo! Štrukelj, Simeon in Smrdel bodo že drugega izbrali! Ali pa naj napravijo posebno ministrstvo za Slomškarje: ministrstvo zabavljanja in denunciranja. — V ostalem pa opozarjamo na oklic vodstva štajerske Zveze! Ali bodo v Ljubljani hudi — jej!

** **Iz Štajerskega** nam pišejo: Ako »Slov. Narod« ne bo jenjal z napadi na Učiteljsko tiskarno, bo morala tudi naša organizacija govoriti kako besedo! Toliko za danes!

Kranjske vesti.

— **Srečna dežela!** Okrajni šolski svet v Kranju je na svoji seji dne 25. junija imenoval krajne šolske nadzornike za svoj okraj. Med temi krajnimi šolskimi nadzorniki je **samo enajst župnikov!** — Blažena, srečna dežela!

— **Vsaka krivica se maščuje!** Klerikalci so odjedli ljubljanskemu učiteljstvu 6000 K, ki mu jih je hotela nakloniti človekoljubna večina ljubljanskega občinskega sveta. Storili so to klerikalci iz grde hudobije, iz brezmejnega sovraštva do učiteljstva! Niti otroci ljubljanskih učiteljskih rodbin se jim ne smilijo! Ljudje brez duše in brez srca! Ali maščevanje pride slej ali prej! Zakaj zapisano je: Kateri pa se ustavljajo, sami sebi pogubljenje nakopavajo! (Rim. 13, 1. 2.)

— **Strašna nesreča** je zadela ljubljanskega nadučitelja Janka Nepomuka Jegliča. Njegova 17letna hčerka Zorka, dijakinja V. razreda I. državne gimnazije, se je s svojo prijateljico Šimenčevco vozila s čolnom po Ljubljani. Čoln se je prevrnil, in obe deklici sta padli v vodo. Šimenčeva se je rešila, Zorka Jegličeva pa je utonila. Tako je kruta smrt uničila mlado, nadepolno življenje. S tem strašnim udarcem hudo prizadeti rodovini izrekamo odkritosrčno sožalje!

— **Iz deželnega šolskega sveta na Kranjskem.** Imenujejo se: učitelji Smolik Izidor, Borovnica; Amalija Stare, Razdrto; Anton Vižin, Dolenji Semen; Franc Zupan, Pavla Lampe, Karolina Gomilšek, Marija Košak, Pavla Marinko, Vič; Vladimir Požar in Franciška Požar na Budanjah; Marija Švajger v St. Janžu; Uršula Porenta v Moravčah in Leopoldina Kos na Blokah. — Razpišeta se nanovo nadučiteljsko mesto v Mošnjah in učno mesto v Želimljah. Začasno se vpokojita Marija Garbeis v Zagorju in Marija Drenik v Kalu. — Sistemizira se novo učno mesto v Novem mestu za zgodovino, zemljepis in telovadbo.

— **Nadz. dami g. Wesnerjevi na dekliškem liceju** je občinski svet dovolil dopust, da vodi internet »Mladike«. — Strežnice na otroških vrtcih v Ljubljani dobe plačo tudi v počitnicah. — Ana Šusteršičeva se imenuje za pomožno vrtna-

Šolske potreščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“.)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

rico z adjutantom 940 K na otroških vrtcih v Ljubljani.

— **Ustanove za slepe otroke.** C. kr. deželna vlada v Ljubljani je meseca aprila t. l. razglasila, da je z začetkom prihodnjega šolskega leta 1913/1914, oddati dve do tri mesta za slepe otroke, ki bi se vzgojevali v zavodu za slepe v Lincu. Do določenega roka pa ni bilo vlozene nobene prošnje za podelitev razpisanih ustanovnih mest, kar utegne imeti svoj vzrok v tem, da starši, ki imajo slepe otroke, niso zvedeli za razpis. Zato se opozarjajo vsi, ki jim je skrbeti za slepe otroke, da se lahko prosijo za podelitev napominanih ustanovnih mest do 20. julija 1913. Prošnje pa naj se vložijo deželnemu odboru kranjskemu, ki jih bo potem poslal c. kr. deželni vladi. Pravico do ustanov imajo na Kranjskem rojeni, ubogi, zapuščen, slepi otroci obojega spola, posebno sirote, ki so zdravi in izobrazni, ter so najmanj 7. toda ne več kot 14 let stari. Prošnjam je priložiti krstni in domovinski list, izpričevalo o stavljenih kozah, ubožni list in zdravnikovo izpričevalo o zdravju in izobraznosti dotičnega slepega prosilca.

— **Občinski svet ljubljanski.** Iz zadnje seje: O prošnji Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev za podporo povodom proslave 25letnice, ki bo letos v Ljubljani, je poročal obč. svetnik tov. Likozar in predlagal v odsekovem imenu, da se nakaže Zavez 500 K podpore. Občinski svetnik Zajec izjavlja v imenu kluba obč. svetovalcev S. L. S., da bo njegov klub glasoval za podelitev podpore, naglašaja pa, da se je s to podelitvijo ustvaril predjudic. — Obč. svet sprejme odsekov predlog. — Občinski svetnik tov. Likozar je nadalje poročal o osnovi pravilnika za dnevno zavetišče na IV. mestni deški ljudski šoli. Dnevno zavetišče je namenjeno za otroke 2. in 4. mestne ljudske šole in za otroke pomožne šole; vodstvo zavetišča naj se poveri le izprašani učni osebi, ki jo potrdi deželni šolski svet; število otrok v zavetišču ne sme presegati 50, od teh se sprejme 30 brezplačno, 20 proti plačilu; prošnje za sprejem v zavetišče je vlagati ob začetku šolskega leta pri vodstvu 2. in 4. mestne ljudske šole. Voditelj zavetišča naj se prizna vsako leto 100 K nagrade. — Sprejeto.

— **Štirirazredna ljudska šola v Trzinu** se razširi v 8 razrednico, kakor hitro bo novo šolsko poslopje dograjeno. V prvih šestih razredih se bodo poučevali dečki in deklice skupno, v sedmem in osmem razredu pa ločeno po spolih.

— **Nov šolski okraj** bodo tvorili okraj Železniki, Črešnjice in Studeno, ter bodo za šolarje teh okrajev zidali novo šolsko poslopje.

— **Šolska služba.** Obolelega učitelja in šolskega voditelja Jožefa Goleta pri Devici Mariji v Polju bo nameščal Franc Jankovič, dosedaj suplent v Škocjanu.

Štajerske vesti.

— **O gonji proti štaj. Lehrerbundu** — dosedaj samo od učiteljskega društva Müzzuschlag — bi se imeli k članku, objavljenem na drugem mestu, dostaviti to-le: Ko je imela letos c. kr. štajerska kmetijska družba v Gradcu svoj občni zbor, je zgornještajerski delegat Regula napadel vse štajersko učiteljstvo ter mu kratkoma odrekel vso pravico do regulacije plač in izboljšanje gmetnega stanja. Takrat se ni oglašil noben nemški tovariš, ki bi nas zagovarjal, storil pa je to naš tovariš Cvetko iz Vučje vasi na Murskem polju. Pisal sem mu takoj takrat, naj objavi detajle o tem nastopu v Gradcu, in sicer za to, ker so se že vedno in vedno slišali glasovi iz vrst naših nemških tovarišev, da mi Slovenci v zadevi regulacije nič ne storimo itd. Tovariš Cvetko tega ni storil, pač pa je meni pisal: »Oni Regula je bil res velik —! Ne samo, da je tam citiral v celoti dr. Steinwenderjeve reakcionarne predloge in v nemal agrarce za nje, bil je še toli predrzen, da je očital učiteljstvu nedelavnost. K temu pa je še dostavil to: Ich habe mir mich eine Rechnung angelegt, nach welcher der Lehrer im Durchschnitt täglich nur zweieinhalb Stunden Arbeitszeit hat; wie so, daß die Lehrerschaft dann noch eine Erhöhung ihrer Bezüge von uns verlangen kann?« — Mene je ta impertinca jako razburila. Grof Attems ga je sicer malo zavrnil, precej občutno sem ga hotel jaz, toda dr. Gl. me je odvrnil od tega; pozneje mi je bilo žal, da sem ga slušal. Kar sem

povedal pozneje, ni naredilo pravega efekta; nekaj je bil kriv moj afekt, nekaj pa nemir, ki se je pojavil pri Nemcih, največ pa nepripravljenost. In končno: nemški govoriti je pač Slovincu vedno bolj težko, ako se hoče pri tem preriti diplomatično skozi Scilo in Karibdo! — Nemški tovariš in delegat Meixner iz Frohnleitna, ki takrat sicer sicer ni bil navzoč, mi je drugi dan obljubil, da mu piše odprto pismo v vseh graških listih, toda do danes (13. aprila) še menda tega ni storil. Danes sem mu pisal, naj mi naznani, kaj nakani, obenem tajniku H., da mi primerno opiše in oriše tega Regulo. Povsod so taki, nas še za borne drobtine zavidajoči —! Nemški tovariši so že bili prisotni, a ostali so — šleve! Tako tovariš Cvetko! Naj si bo efekt njegovega govora tak ali tak, dejstvo je, da je brezizjemno vse štajersko učiteljstvo pred napadi iz nemških vrst zagovarjal boš slovenski učitelj; in to še pred takim imenitnim forumom, kakor je občni zbor c. kr. kmetijske družbe, kjer se nahajajo groje in baroni, veleindustrijalci, veleposestniki in veletrgovci, državni in deželni poslanci in uradni najrazličnejših kategorij, dol do preprostega kmeta, nemškega kakor slovenskega, brez razlike politične stranke, kjer ga mora slišati deželni glavar in cesarjev namestnik, kjer so izvečine vsi tisti, ki nam režejo kruh in kjer so ravno Nemci v najmanj trikratni večini. Tam se ni oglašil noben nemški tovariš, kaj šele kak drugi Nemec, ki bi se zavzel za nas, storil je to naš rojak, naš tovariš, ki se je še imel boriti z jezikovnimi težkočami! — Prosim, povejte vse to nemškim tovarišem, nemškim odbornikom Lehrerbunda in zgornještajerskim rovarjem, da nismo mi organizirani slovenski učitelji na Štajerskem v Lehrerbundu »trojke«, marveč da so ravno oni tisti implakabilni elementi, ki hočejo s svojo sejungacijo ustvariti k starim še ne ve ovire in težkoče, tako da ne bodo tisti, ki nam režejo kruh, učiteljstvo niti več vprašali in ne poslušali, ampak bodo »regulirali« po svojem. Michl — pamet!

— **Zveza nem. učit. društev na Štajerskem** objavlja sledečo izjavo: Da se odtegne starostna doklada zaradi obsojbe potom disciplin. preiskav, nasprotuje to postavnim določbam o učit. plačah z dne 19. sept. 1899, kakor tudi disciplinar-nemu zakonu z dne 26. avgusta 1904. Zakon o učiteljskih plačah zahteva v § 3., da je za dobavo starostne doklade potrebno: 1. da je učna oseba definitivna, 2. da slušbuje nepretrgoma pet let in 3. da se izkažejo dovoljni učni uspehi. Ako so to pogoji dani, se ima starostna doklada dovoliti, pri čemer se iz smisla zakona jasno razvidi, da se dovoljni uspehi nanašajo edino na poučno delovanje v šoli. Uspeh pa je gotovo takrat najbolje izkazan, ako se doklada od okrajnega ali mestnega šolskega sveta priznava in priporoča. Dalje so v disciplinarni postavi (§ 19.) natančno določene kazni. Črtanje starostne doklade pa se tamkaj ne najde. Tudi nikjer ni povedano, da bi se z odtegnjenjem smela ali morala kazni poostri. To bi naj c. kr. deželni šolski svet pri podelitvi starostnih doklad upošteval in že storjene sklepe, ki se ne strinjajo s temi temeljnimi določbami, iznova preiskal in popravil.

— **Iz Gradca.** Tu se je vršila sodnijska obravnava proti učitelju K. Lukasu od Sv. Janeza pri Arvežu, ker je dne 8. maja v šoli tepel nekega učenca s šibo po glavi zaradi pomazane naloge tako dolgo, da je šibo potrl, na kar ga je še udaril z metersko palico po glavi, zaradi česar je zadobil deček bonko na glavi. Deček je v jutro dne 11. maja umrl. Zdravniško preiskovanje je dognalo, da tepenje ni bilo prvotno v nobeni zvezi z vzroki njegove smrti, temveč so se pokazale na mrenah možganov zastarele premembe. Ker so tudi deca izpovedale za krivdo učiteljevo razbremenilno, je bil taisti le zaradi prestopka §§ 413. in 420. kaz. zak. (prekoračenje kazni pravice) obsojen in kaznovan s petdnevnim zapornom. — Učitelji, čuvajte se!

— **Iz Zibike v šmarskem okraju** se malokdaj kaj sliši v širjo javnost. A za razmere v tej »pošteni, krščanski občini« sta značilni ti dve dogodbi: Učitelja Blažinška imajo tukajšnji klerikalni mogotci na sumu, da ni iste politične vere kakor oni, dasi se Blažinšek ni nikoli niti najmanj bavil s politikom. In ker mu drugače niso mogli dati čutiti pristne »krščanske

ljubezni do bližnjega«, so mu sodnijsko odpovedali stanovanje v šolskem poslopju. Kje hoče dobiti v Zibiki primerno stanovanje? Pozivamo šolske oblasti, da napravijo tet zibiški nasilnosti konec! Za zibiško politično vodstvo, t. j. seveda prečastita duhovščina, je značilno, da je kaplan nekega fanta tako nabil, da ga je ranil in da se ima zaradi tega zagovarjati pred kazenskim sodiščem!

— **Poizkušen samoumor gimnazijca.** V Celju se je z revolverjem ustrelil v glavo 19letni sedmošolec celjske gimnazije Robert Grilich, ker je v šoli dobil slabe rede. Zadel se je pa slabo in je upanje, da okreva.

Goriške vesti.

— **Odlikovanje.** Občni zbor »Goriškega kmetijskega društva«, ki se je vršil 26. junija t. l. v Gorici, je imenoval ravnatelja goriškega c. kr. kmet. kemičnega poizkuševališča I. viteza Bolleta, sedaj v pokoju, zaradi njegovih zaslug za povzdigo kmetijstva v slov. delu poknežene grofije Goriško-Gradišanske soglasno svojim častnim društvenikom.

— **Umrl je** v goriški bolnišnici 66letni Ivan Silič, učitelj jezikov, doma iz goriške okolice. Bival je zadnji čas v Ronkih. Večji del svojega življenja je prebil v Ameriki. — V Oseku je umrl nadučitelj Anton Bele v 52. letu svoje dobe po dolgi in mučni bolezni. R. i. p.!

— **Dijaški koncert** v soboto je uspel v vsakem oziru prav dobro. Omeniti je v prvi vrsti dijaški zbor, ki je pod spretnim, temperamentnim M. Kogojem zapel nekaj umetnih in narodnih pesmi. Posebno leto »bile« pete s tako fino in s tolikim razumevanjem, da je bil res prvi užitek poslušati te mlade pevce. Dirigent Kogoj se je predstavil tudi kot vrlo dober pianist ter nam je z redko spretnostjo zaigral sesterjo težkih kompozicij. Pripomniti pa je treba, da je bolje prodrl kot dirigent v duh podanih pesmi kakor pa kot pianist. Tudi pri spremljevanju baritonista Šimenca se je pokazalo, da bolje obvlada pevski zbor kakor pa tehniko finnega, delikatnega spremljevanja. Vsekakor pa je treba priznati, da se je vkljub svoji mladosti pokazal kot umetniški talent, ki utegne postati še prvovrsten glasbenik, ako se v vso vnemo posveti muzikalini študijam, kar nam pričajo tudi njegove primeroma prav dobre kompozicije.

— **Preddvorana »Central« in »Orli«.** Goriški »Orli« so imeli svoj lokal v klerikalnem »Centralu«, ki jih je pa vrgel na cesto. O vzrokih piše »Gorica« takole: »K članku v zadnji »Gorici« in v »Prim. Listu« (št. 25a.) nam od merodajne strani še poročajo: Noben pameten gospodar ne bi bil mogel dalje kaj takega trpeti, kar se je godilo v »Centralu«. Na odru so včasih napravili stranišče in so enkrat pomazali z blatom celo dragoceno obleko, ki se je hranila za veselico drugi dan. Pod odrom je bil cel kup blata. Klavir, ki je bil na odru, je bil raztolčen v pravem pomenu besede in se mu je celo noga odtrgala.« — To so pa res lepi ptiči!

— **Iz Sv. Križa.** Šolska slavnost, ki se je vršila v nedeljo, dne 15. junija, v Sv. Križu, pod vodstvom tov. učitelja Paljka, je uspela v vsakem oziru, tako v gmetnem, kakor v moralnem popolnoma nepričakovano. Velika množica ljudi, se je zbrala na občnem grajskem dvorišču, ki je bilo slavnostno odeto s slovenskimi trobojnicami ter željno pričakovala, da vidi svoje male na odru. — Vset očke, tako pesmi, kakor petje, igre, prizori, razni nastopi, telovadba — vse je bilo mnogobrojnemu občinstvu, ki ni varčevalo s ploskanjem prirediteljem in učitelju Paljku, ki jih je s toliko požrtvovalnostjo pripravil do krasne uspele prireditve. — Le tako naprej!

Tržaške vesti.

— **Tržaškemu učiteljstvu!** Tržaško slovensko učiteljstvo opozarjamo, da naj ostane konsekvntno svojemu glasovanju in sklepu pri okrajni učiteljski konferenci glede upeljave novih šolskih knjig in naj pokaže, da ne menjava svojih nazorov od danes do jutri, najs se zanje izreče skupno ali posamezno: da se ne da begati.

Istrske vesti.

— **Za varstvo istrskih starozitnosti.** Istrski deželni odbor je naročil vsem županstvom in raznim korporacijam, naj pazijo, da ne pojdejo zgodovinske starine iz dežele. Kakor povsod, se oglašajo namreč tudi v Istri špekulanti, ki kupujejo za mal denar čestitljive spominke davne preteklosti ter ropajo s tem deželo njene individualnosti in zanimivosti. Deželni odbor opozarja, naj se gleda onim kupčevalcem na prste, ljudje naj bi pa oddajali reči domačim muzejem, ki slednjič ne plačujejo starin nič slabše nego tužci.

— **Književni natečaj.** Podpisani odbor raspisuje nagrado od 200 K (dviye stotine kruna) za spis, koji bi najviše koristio hrvatskom i slovenskom narodu v Istri. Spis mora zapremati najmanje tri, a ne smije prekoračiti četrti štampana arka. Ima biti pisan lijepim hrvatskim jezikom, tako da ga može razumjeti svaki naš pismen čovjek u Istri. Pisciima je prepušteno, da izaberu književnu formu: pripovjest, pjesmu, razgovor, razprava itd. Radi naročite svrhe smije spis iznimice biti pisan i u narječju kojega istarskoga kraja. Natječaj traje do Božića 1913. Ime pisca ima biti rukopisu priloženo u zatvorenom pismu, koji će biti označen istim geslom kao i rukopis. Nenagrađeni rukopisi vratiti će se na zahtjev piscima, a nagradjeni postoji svojina potpisanoga odbora, koji će ga štampati. Posebni honorar neće se piscu splatiti, ali troškovi za izdanje i razpačavanje, kao i primici od spisa posebice će se bilježiti, pa će piscu pripasti povrh nagrade 10% čistega dobitka. Pisci neka izvole svoj rukopis do 25. prosinca 1913. poslati na adresu: Profesor Franjo Novljan — Pazin, U Pazinu, dne 29. lipnja 1913. Odbor za Prosvjetu: Prof. Fr. Novljan, predsjednik, Dr. I. Prudan, tajnik.

— **Iz Hrušice pri Podgradu** pišejo: V soboto, dne 21. pret. m., smo imeli tu šolsko izpoved. Preden je izpoved pričela, je maševal mons. Rogač. Ravno med darovanjem pa je strašno zagrmelo, strela je udarila v strelvod, s katerega pa je zdrknila v cerkev. Učinek je bil za hip strašen, ker je strela švigala po cerkvi, ki je bila na mah vsa polna dima, in ker je strela, kakor se je moglo potem konstatirati, na treh krajih šla iz cerkve v zemljo. Bilo je takrat v cerkvi poleg mašujočega duhovnika, nadučitelja, 2 učiteljic in veroučitelja okolo 70 šolskih otrok. Ko je strela udarila, je vrgla v cerkvi se nahajajoče otroke po tleh, nadučitelja, veroučitelja in učiteljice, ki so se nahajali v klopeh, pa vsakega v svoj kot. — Prvi hip se je zdelo, kakor da je strela, ki je švignila med deklice, med njimi hudo gospodarila. Ko pa se je polegel prvi strah, smo videli, da ni strela prizadela nikake škode. Ničče ni bil ubit ali telesno poškodovan. Nastala pa je med otroki velika panika. Zbežali so vsi iz cerkve v šolo, kjer jih je soproga tov. nadučitelja mirila in tolažila. Pozneje se je nabralo v cerkvi mnogo ljudi, ki so mogli na tleh razločno opazovati sledove strele.

Koroške vesti.

— **Nadučiteljsko mesto v Globasnici** je menda nanovo razpisano, čeravno so se trije kompetenti potrudili za to službo. Najstarejšega in najboljšega kvalificiranega prosilca je Benda odklonil, ker se ne plazi po trebuhu pred nemškimi bogovi v Celovcu. Benda misli morda, da se bomo mi na lastni zemlji prilizovali nemškim trinogom! Okradli so nas sploh vseh pravic. Niti ene učiteljske službe na meščanskih šolah ni pripustil deželni šolski svet Slovincem-učiteljem. Na meščanskih šolah v Velikovcu in Borovljah, kjer tvorijo Slovenci večino, iščemo zaman Slovence. Nastavljeni so Nemci, če tudi brez izpita. — Če pa slučajno zahteva slovenski šolski svet za Narodno šolo v Sent Jakob, slovenščine večče učiteljice z izpitom, pa je nemški gospodi sitno, češ, da takih učiteljic na Koroškem sploh ni. Seveda čaka velika množica učiteljic na službo; a kako naj Nemka, ki pozna le par domačih narečnih izrekov, uspešno poučuje slovenščino v Narodni šoli? Za zagrizenega nadzornika v Beljaku, ki v gostilnici tako imenitno zabavlja čez Slovence, seveda zadostuje taka slovenščina, ker jemlje mero po svojih črevljih, Za nas pa ne!